

pravi ta greh in zadovoljno vzdihne: »Hvala Bogu... da je poglavje o risanju... silno kratko.« Z »balastom« zaključil rač. pouk in pove glavno kurioznost, duhovito in modro o lepem, petju in telovadbi: To so »Poglavja, ki so se že izkašljala v prvi knjigi. Prebral sem že nekaj kritik in polemik, stvarnih in uničujočih, da bi pa slišal kdaj o kašljanju, se ne morem spomniti. Take izraze bi moral g. urednik črtati že iz golega takta, če že ni hotel odkloniti vsega. Potem bi mu tudi ne bilo treba dodajati pripomb. Sploh naj bi spremenil svoje pripombe v kritiko, pa bi imeli vsaj dostojen članek. Kajti take »kašljajoče« in bolehave »kritike« jasno pričajo, da mora biti tudi kritik osebnost, ki mora imeti dobro mero znanja v glavi, da se mu ni treba loviti za raznimi tujimi izrazi. Biti stvarjen, resen in lojalni kritik, vreden svojega naslova, je težje, kot spisati »Drugi razred!« Če pa hoče kdo ocenjevati pedagoga, literata, sli-

karja in kiparja vse v eni sapi, mora biti danes že genij! Pri nas so redke izvrstne znanstvene knjige, pedagoške še celo. Če bodo pa še te redke izdaje mrevčarili na dosednji način samo s svojim očetovskim okusom, bomo doživeli praznoto, da se Bogu usmili. Nismo vsi tako srečni, da bi mogli seči po tujih delih, treba je prvenstveno po domačih. Z. naj se kar nič ne boji, da bomo vzeli Pibrovca za šablono; iz krajevnih razlogov je to nemogoče in pisatelj sam tega ne želi. On je kažipot, ne berglja! Vsaj tako sem ga razumel, še preden sem bral ocene. Kdor pa želi kalupov, bi jih dobil tudi brez Pibrovca.

Zelimo le, da Pibrovca izda še 3. in 4. razred. Morda bi bilo to mogoče v skupni knjigi. Uredništvo »Popotnika« pa prosimo, da nam ne servira več takih »ocen«. Če moramo že prenašati pod nekaterimi članki tiste blagoslove v obliki pripomb, naj nam vsaj priznane z Zupančevimi »Kritikami«.

Iyanka Kalinova:

Lokalni muzej.

»Ni razumevanja sedanosti brez poznanja minulosti« pravi zgodovinar Ranke. Naša doba je bila in je še polna zgodovinskih dogodkov, težkih, usodnih, pa tudi svetlih. Povojna leta so nam dala celo vrsto povesti, romanov, ki jim je vsebina zajeta iz dobe svetovne vojne. V zadnjih letih pa se osobito na slovenskem knjižnem trgu pojavljajo dela, ki nas vodijo v davno prejšnost naše zemlje. V splošnem ljudje radi segajo po zgodovinskih romanih. Tudi naše dnevno časopisje prinaša dokaj člankov iz zgodovine naše zemlje. Na tem polju imajo nekateri naši tovariši pač precej zaslug.

V zdravilišču Laško ob Savinji vidiš na šolskem poslopju napis »Valentinčičev lokalni muzej. Vstop prost.« Kako prijetna izprememba za zdraviliške goste, ki so jim poletni dnevi mnogokrat res dolgi! Presenečena sem opazovala, da so mnogi izmed letoviščarjev prav radi posekali muzej. Ni moj namen, da bi opisovala ta muzej, ki je gotovo vreden, da si ga človek ogleda, saj ima precej čednih lokalnih predmetov. Zal mi je bilo le to, da slučajno ni bilo nikogar izmed tovarišev, ki bi bil vodil po muzeju. Ako bi učiteljstvo polagoma opremilo predmete s kratkim popisom, koliko bi pridobil muzej.

Ta muzej v Laškem pa mi je rodil misel, da bi naši tovariši in tovarišice še v marsikaterem drugem kraju mogli misliti na osnove lokalnega muzeja. Saj so mnogi večji, pa tudi manjši kraji, ki nudijo to ali ono, kar bi zanimalo tujca, pa tudi domačinu bi bilo v veselje. Gotovo ne bo povsod izkopanin, a dale bi se najti stare slike kraja, okoliških gradov, cerkva, razvalin, predmeti domače obrti, kamenine, sestavljene v zbirke, stare pripovedke, morda celo kaka pesem, kar bi se zapisalo v posebni, za to namenjeni knjigi. Skoro vsak kraj ima kaj lastnega. Pa tudi ves napredek sedanjih dni naj bi prišel — vsaj v fotografijah in diagramih — v tak muzej. Saj vendar vemo, koliko lepega in zanimivega nam je nudila v tem oziru razstava mest na lanskem velesejmu.

Naši tovariši — najbrž tudi tovarišice — so nekateri za čudo pridni v zbiranju zgodovinskih podatkov. V radiu so bila že nekatera taka predavanja. Ali ne bi bilo možno, da bi taki zgodovinarji zbrali pridobljeni snov v zbirko? Ako bi bila taka zbirka dokaj obširna in res zanimiva, bi pa morda res našla založnika. Po taki ceneni brošuri bi kaj radi segli rojaki dotičnega kraja, učitelji ki bi si izbrali kraj za šolski izlet, učitelji zgodovine in naposled morda tudi kak tujec. Taka tiskana brošura bi bila seveda že cilj vseh želja. Morda pa bi se izbrana snov vsaj dala v številnejših izvodih razmnožiti na stroju. Na učiteljskih zborovanjih bi moral avtor poročati o tem in vem, da bi si marsikdo rade volje in s pridom nabavil tako delce in povrnili neznatne stroške, ki bi zrasli piscu z razmnoževanjem. Iz lastne izkušnje vemo, kako včasih stikamo in poizvedujemo o posebnostih kraja, kamor smo se namenili na izlet.

Jasno je, da so te vrstice daleč od katkega načrta; so le klic vsem onim, ki so polni veselja in dobre volje. Ako bi ta klic našel kaj odziva, bi se zanesljivo veselil marsikdo izmed nas.

Splošne vesti.

— Novi prosvetni minister dr. Radenko Stanković je profesor in tajnik beograjske univerze. Pred svetovno vojno je bil ugleden javni delavec v Zagrebu ter se je odlikoval v vseh nacionalnih akcijah, zlasti v času narodnega osvobodjenja in je bil poverjenik za socialno politiko v Narodnem Vijeću. Malo po prevratu se je preselil v Beograd, kjer je nekaj časa skupno z gg. Jurajem Demotrovićem in dr. Kostom Kumanudijem izdal časopis »Jugoslovenska njiva«. Dr. Radenko Stanković uživa kot znanstvenik velik ugled in si je pridobil kot profesor beograjske medicinske

fakultete v mednarodnih znanstvenih krogih veliko avtoriteto.

Ce žela te in glad mori,
a skopo v žepu ti zveni,
za mal denar postregel rad
ti »Daj-Damov« bo avtomat.

— Poslovanje P. R. K. v novem šolskem letu. Ob pričetku novega šolskega leta 1932. in 1933. Vas prosimo, da nam tudi v tekočem šolskem letu ostanete zvesti, oziroma da iznova organizirate Podmladek R. K. na Vaši šoli. Zahvaljujemo se vsem organizacijam, poverjenikom, učiteljem in učiteljicam ter so-trudnikom za njih poštreno in uspešno delo. Lepi uspehi dosedanjega delovanja Podmladka pričajo, da ima ta največja svetovna mladinska organizacija veliko vzgojno vrednost.

Dodatno k razpisu glavnega odbora štev. 7481/32 opozarjamo na sledeče:

1. Prijavne karte. Izpolnjene prijavne karte naj se takoj v začetku šolskega leta pošljejo oblastnemu in glavnemu odboru. Za organizirane smatramo samo tiste šole, ki pošljejo prijavne karte. Včlanijo naj se po možnosti vsi Vaši učenci (-ke) v vseh razredih, vsaj pa ena tretjina učencev (učenek) iz vsakega razreda, ker le tedaj se razred smatra, da je organiziran. Šole pa, ki doslej še niso bile organizirane, naj nam predvsem naznajo svoj pristop, nakar dobe tiskovine za prijavne karte. Poskrbite, da se včlani pri Podmladku tudi izvenšolska mladina.

2. Članarina. Od zbrane članarine na vsej šoli ostane 25% v blagajni šolskega odbora, a 25% se naj pošlje krajevnomu odboru P. R. K., ako obstoji v kraju, drugače pa ostane tudi teh 25% v blagajni šolskega odbora, dočim se naj pošlje 50% koncem januarja in koncem junija vsakega leta direktno glavnemu odboru P. R. K. v Beogradu. Polovico prejete članarine pošlje glavni odbor potem oblastnemu odboru.

Zaradi ekonomske krize je v mnogih krajih težko plačevati članarino. Člani pa si to članarino lahko na kak način zaslužijo.

3. Dalje naj organizirane šole pošiljajo podpisanemu oblastnemu odboru za njegove večje potrebe 10% od vseh svojih dohodkov, izvzemši od članarine.

4. Delo Podmladka je različno. Skrbite, da razredni in šolski odbori redno izvršujejo svoje administracijske posle. Navajati je Podmladkarje k samodelavnosti. Prizadevajte si, da se izboljšajo zdravstvene razmere pri učencih samih v šoli in na domu. Snujete šolske kuhinje PRK, šolske vrtove, šolske koše, delavnice za ročna dela, šolske lekarne, kopališča, igrališča, okrevališča (ferijalne kolonije), kino, radio, razne tečaje, zabave, koncerte, predavanja, predstave, razstave, gledališke igre, izlete itd. Podmladkarji naj zbirajo podpore, da morejo pomagati součencem z obleko, obutvijo, zdravili in šolskimi potrebščinami ter s hrano. Pomagajo naj tovarišem v pasivnih krajih, proslavljajo spominske dneve itd.

5. Važno je medšolsko dopisovanje. Na vsako pismo, darilo ali kaj drugega je treba odgovoriti in se zahvaliti.

6. Nedotakljivemu skladu je posvečati večjo pažnjo.

7. Šolske kuhinje PRK so povsod neizmerne koristi v vsakem času, a zlasti za čas gladi. Take kuhinje so že na 35 solah. Prosimo, da jih osnujete po možnosti tudi na ostalih solah.

Zivila za vzdrževanje šolskih kuhinj lahko zbirajo otroci sami s pomočjo šolskih vrtov, šolskih košev itd.

Glavni odbor je izdal posebno brošuro »Rad šolskih kuhinj PRK«.

Pišite ponjo glavnemu odboru.

8. Knjižnica PRK. Mnoge šole nam še niso poslane vsega denarja za knjižnice, ki smo jih poslali. Ta denar naj se nam takoj pošlje. V zalogi imamo še veliko izvodov I., II. in III. zvezka. Prosimo, da jih naročite.

9. Poročila. Konec januarja in konec junija je poslati oblastnemu in glavnemu odboru polletno poročilo po predpisanem obrazcu. V polletnih poročilih je vselej izkazati tudi finančni pregled in gotovino prenesti v naslednje polletno poročilo. Izpolniti je tudi vse druge rubrike. Poročila naj se pošiljajo pravočasno.

10. Pošiljanje denarja. Na položnicah ali nakaznicah natančno označite, za katero stvar je poslani denar namenjen. Za stvari, ki jih naročate pri glavnem odboru, obračunajte direktno s tem odborom.

Fort. Lužar, predsednik. Fr. Gabrček, tajnik.

VAŽNO OPOZORILO UČITELJSTVU.

Ker je sedaj prišel čas, da bomo v šoli pričeli učencem izposojati knjige iz šolske knjižnice, ne bi bilo napačno to knjižnico nekoliko izpopolniti. Da vam pri tem pomagamo, smo se odločili odstopiti šolskim knjižnicam in mladini naše knjige po 50% do 70% nižjih cenah, kakor so navedene po knjižnih katalogih. Vemo, da je sedaj prehodno pomankanje denarja in ravno to nas je privedlo do naše odločitve. Knjige dobite torej za isto ceno, kakor stanje na.

Vse učiteljstvo naprošamo, da pojasni tudi mladini ugodnost, ki jo je lahko deležna v času od 15. novembra t. l. do 15. febr. 1933. Današnji številki je priložen prospekt z navodbo knjižnih zbirk po naši lastni ceni. Prospekt je namenjen mladini kateri ga pokažite. Ako želite še več takih prospektov, nam to sporočite in vam jih z obratno pošto pošljemo. Mnogo uspeha pri delu vam želi

Knjižarna
Učiteljske tiskarne v Ljubljani,
Franciščanska ulica 6.

KONFERENCA PREDSTAVNIKOV ZADRUG DRŽAVNIH USLUŽBENCEV DRAVSKE BANOVI NE V LJUBLJANI.

V nedeljo dne 23. oktobra 1932. se je vršila v Ljubljani konferenca predstavnikov vseh zadrug drž. uslužbencev dravske banovine. Številno obiskano konferenco je vodil predsednik Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Ljubljani gosp. A. Žigon. Prisostvovala sta kot zastopnika Zveze Nabavljalnih zadrug njen predsednik gosp. Miloš Štiber in gosp. Ivan Deržič. Po izčrpnih referatih, katere so podali gg. Deržič Ivan, Miloš Štiber, predsednik Nabavljalne za-

Pri naročilih potom Učit. gosp. poslovalnice upoštevajte knjigarno Učiteljske tiskarne!

A. D.:
Vam, ki iščete sonce...

(Ob priliki trboveljskih slavčkov v Ptuj
dne 15. oktobra 1932.)

Hrepenenje vas je izvabilo.

Iz črnih rudarskih bajt, da ste poromali s pesmijo v svojih srcih iskat sonce na sončne livade.

Saj ste se nam tako predstavili s Klemenčičevo pesmijo rudarskih otrok, ki je postala vaša godba rudarskih siren:

Mi smo pa od tam doma,
kjer se sonce ne smehlja,
kjer ni tratice nobene,
kjer ni šumice zelene...

Tam pri nas je črn dim,
črna fabrika pod njim,
a pod fabriko so rovi,
črni v njih noči in dnevi.

Oče naš je pod zemljo,
tam mu duša in telo
v bridkih kapljah krvavita,
dan na dan za nas trpita...

da smo vztrepetali:

Kaj tudi temni rudokopi, zagrenjene fabrike in delavnice znajo peti? Kaj še ni tam umrla pesem sonca?

Zato pa se vam je zahotelo in ste vi prišli k nam, da ste nam prižgali luč... Žejni ste bili ljubezni, sedaj pa jo sami, tako revni, prinašate od tam, kjer iz visokih dimnikov vpadajo dim v dolino.

Da težko je živeti v tmuni, zato ste prišli z izpitimi telesi in bolnimi očmi.

Iz stisnjenih src pada pesem kot tožba; v njej je morala biti velika, prevelika bol. In kar na mah nam je otela naša srca. Joj, in vsa ta toplota in ta bolestni izkriki...

To prevzame, da bi se izjokal do dna... Trga se pesem...

In zopet zvoki sladki, kot tiha slutnja prihajajo in trkajo. Zopet sanjava melodija kot stremljenje pomladi. Molitev... Sanjate, pa se ne zavedate.

Vmes pa še razposajeni zvoki. Drvijo in vrejo in hitijo kot blazni v skokih nekam v brezdaljno vsakdanost, ustvarjajo hotenja,

nove črte in smeri, se dvigajo in padajo, da njih vrisk in jok zgrabi in potegne s seboj. Človek se zdrzne. Zvoki tonejo. Vse je le trenutek.

Zopet je zazeblu, kot bi objele dolge košene roke. Zopet izraz tega, kar je v sreč, zopet izpraševanje: čemu bridkost? Saj mi hočemo le živeti, četudi živeti le — tmuni. Saj v nas je tudi hotenje, v nas je moč, ki hoče višje, višje do neba...

Le čudno, da so njih oči tako prazne in velike. To razjeda dušo...

Meni pa je, da bi objel in poljubil vse vas, ki iščete sonca, četudi sem se ob tem bolj kot kdaj prej spomnil tistih svojih otroških dni, ko nismo tako jasno čutili kot vi...

„Učitelj priporoča vodo, sam pa pije vino!“

Izpoved prof. dr. Rudolfa Smoleta z Dunaja.

(Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil Horvat R.)

1. marca mi je prinesla pošta žalostno vest: Franc Pasček je ponoči 27. II. 1927 umrl za pljučno tuberkulozo. Komaj 34 leta star, je preminul ta za vse lepo in dobro vneti mož.

Bilo je septembra 1904. Kot suplent sem dobil v zloglasni ljudski šoli v Favoritih 5. razred s 52 učencema. Večina učencev je bila v 14. letu, zapuščena in pripravljena na razne hudobije. Prvi šolski tedni so bili v resnici strašni. Razgrajanje je bilo treba navaditi na reden šolski obisk in na sodelovanje sploh.

Ni mi preostajalo ničesar drugega, nego uporabljati različne vabe. Kdor je obiskoval vse teden redno pouk, je dobil v soboto pero, — kdor ves mesec, pa barvnik. A tudi vsemu razredu sem pripravil veselje. Ako so bili kak dan navzoči vsi učenci, sem jim pripovedoval napeto zgodbo. Na majhni tablici smo zaznamenovali število takih dni. Poleg tega smo se take dni igrali popoldne na bliznjem travniku.

Vzlic temu nismo mogli privaditi na reden obisk 6—8 učencev. Zato so sklenili dekci, ki so želeli po povestih, da bodo te ne-

redneže sami vsako jutro spravili v šolo. Mene so poverili, da pripeljem tri najhujše »zločince«.

Nekega dne v novembru sem čital v zbornici vabilo k predavanju prof. dr. med. Maksa Kassowitza »Nujnost brezalkoholne mladinske vzgoje«. Pod vplivom spisov Henrika Scherrelmana in svoje velike vneme za učiteljski poklic sem se udeležil tega predavanja.

Privrkat v življenju sem sedel v predavalnici anatomičnega inštituta. Zelo sem se čudil, da se je od 3000 dunajskih učiteljev udeležilo predavanja le 40. Globoka izvajanja tega izbornega predavatelja me niso mogla izpreobrniti k abstinenici. Vendar sem sklenil: Svojim učencem bom pripovedoval o škodljivosti alkoholnih pijač in sicer takoj drugi dan.

In tako je bilo. Med odmorom so se zbrali otroci okoli mene in tedaj sem začel. Ob sklepu sem rekel: »Ko pridete danes domov, pripovedujte to natanko svojim staršem. Jutri vas bom vprašal, kaj so rekli!« Drugi dan sem spraševal dečke po vrsti: Kakšni so bili odgovori? Ali ni oče rekel ničesar, ali pa je odvrnil v pristni dunajščini kratko in jedrnat: »Je že prav!« »Pusti me pri miru!« »Ne-haj že s svojimi neumnostmi!«

Ko sem izprašal že 14 učencev, je prišel na vrsto Pasček Franc. Njegovi tovariši so se hehetali, France pa ni hotel povedati. Ko sem mu zagotovil, da ne bom nič užaljen, ako je rekel njegov oče kaj grobega, je povedal v pristnem favoritskem dialektu: »Moj oče je rekel, da učitelj res priporoča vodo — sam pa pije vino!«

Glasno grohotanje je zadonelo po razredu. Nekaj šalijcev si je pomežiknilo, me-neč: »Ta mu jo je dobro zasolil!«

Močno sem zardel do ušes, v sencih mi je tolklo kakor pri najhujši mrzlici. 52 para oči sta me izpraševala: »Kaj boš odgovoril na to?« Moj položaj je bil od sekunde do sekunde težavnejši, samo hitra odločitev me je mogla rešiti. Spotikajoč se sem odgovoril: »Franc, tvoj oče je govoril resnico. Jaz sem resnično pil do sedaj dnevno en ali dva vrčka piva, ob nedeljah in praznikih kozarec vina ter pozimi čaj z rumom. Od danes dalje pa bo drugače. Obljubljam vam, da ne bom izpil več niti kaplje vina, piva ali žganja!« — Svečano tiho je prekinil Francev glas: »Bomo videli!« Novo grohotanje. Z odločnim

glasom sem izjavil: »Svojo besedo hočem držati!«

Doma je bil prvi polom, ko sem razodel svoji materi svoj sklep. Dobra žena je bila vsa iz sebe. »Kako si se mogel tako preneagiti! Le kar pij, saj te ne vidi noben učenec!« je bil njen nasvet.

Drugi polom je bil pri odborovi seji favoritske mladinske organizacije. Ko sem zahteval od natakarskega vajenca kozarec mineralne vode, je ta v prvem hipu obstal odprtih ust pred menoj. Šele čez par hipov se je počasi obrnil, odšel majajoč z glavo ter se vrnil prav tako presenečen s kozarcem vode. Da, da, natakarski vajenci imajo svoje mnenje o »vodopivcih«. — Nekaj tovarišev je zašepetalo: »Smola je gotovo spolno bolan.«

Pozimi so se privadili mati in tovariši na kozarec vode pri jedi in sejah, spreobračanje, zasmehovanje in draženje je prenehalo.

Ko je zopet nastopila pomlad, sem bil zopet z mladino vsak dan na igrišču. Nekega popoldne pride tovariš in mi zakliče spricho otrok: »Danes je seja pri Kolbecku!« Po končani igri sem odšel k seji. Ko sem prišel tja, se je seja že začela. Natakarski vajenci — o, ta si je hitro vse zapomnil! — mi je prinesel brez naročila kozarec mineralne vode.

Naenkrat klikne predsednik: »Rad bi vedel, zakaj gleda ta paglavec ves čas semkaj!« Vsi so pogledali v okno, jaz seveda tudi. In kdo je bil Pasček Franc! Nos je pritisnil tesno k šipi in opazoval svojega učitelja. Ko sem stopil k oknu, se je Franc hitro obrnil in zdiral preko trga proti Favoritom. Med in po seji pa me je neprestano mučila misel:

»Gorje, če bi te videl Franc pri kozarcu alkohola!«

Naslednje jutro sem prišel v razred šole po zvonjenju, ker sem se zamudil v upraviteljevi pisarni. Součenci so se gnetli okoli France. Na moj migljaj so odšli na svoje prostore, stali tam ponosno ter me gledali s svetlimi očmi. Vprašal sem: »Pasček, ali si se večeraj prepičal, da sem bil zvest svoj obljubi?« Odločno in veselo je zaklical Franc: »Da!«

Od te minute dalje je svetila nad nami zvezda zaupanja in ljubezni!

Pasček Franc! Četudi počiva tvoj pepel v zemlji, tebi in tvojim tovarišem sem hvaležen za tisto naglo odločitev, ki je nisem nikoli v življenju obžaloval, ki je prinesla meni, moji družini in mnogim mojim učencem velik blagoslov.

druge v Mariboru gosp. Rehar, predsednik Kreditne in nabavljalne zadruge drž. železnice v Ljubljani gosp. Ernest Jeras in gosp. Mirko Punčuh, je bila soglasno sprejeta resolucija, ki sledi:

Resolucija,

sprejeta na konferenci predstavnikov državnih uslužbencev dravske banovine v Ljubljani, dne 23. oktobra 1932.

Zastopniki zadrug drž. nameščencev in železničarjev dravske banovine, zbrani na konferenci v Ljubljani, dne 23. oktobra 1932, so po presoji današnjega stanja svojih zadrug sledeče ugotovili:

Zveza Nabavljalnih zadrug za drž. nameščence je bila ustanovljena kot ustanova samopomoči, za gospodarsko najšibkejši sloj, po prizadevanju pok. finančnega ministra K. Stojanoviča v letu 1920., ko so državni nameščenci pomagali z največjimi žrtvami urejati državno administracijo, a jim država ni mogla pri vsej konjunkturi za ostale ustanove nuditi primerne plače.

Usvajajoč zadruga načela, svoja pravila in določbe zakona o Nabavljalnih zadrugah so v gornji Zvezi včlanjene zadruge izvajale začetni jim program, skrbele in čistile gospodarsko slabotne svoje člane s tem, da so zbirale, če tudi skromne prihranke, deleže, delavno moč itd. in jim nudile po nizkih cenah življenjske potrebščine, cenjen kredit, odnosno jim pripomagale do lastnih domov. Zadruge za poslovanjem z nečlani nikdar niso stremele in so vsako tozadevno nerednost odpravljale in po potrebi tudi nastopile s kazenskimi odredbami.

Na podlagi predstojenčinčinjenic predstavnikov 16 tisočev zadrugarjev drž. uslužbencev dravske banovine zavračajo neosnovane napade trgovcev na naše zadruga ustanove, izjavljajo, da jih hočejo z vsemi močmi braniti do skrajnosti, poglabiti delo in ne dopustiti, da bi bil gospodarsko šibek stan državnih uslužbencev predmet eksploatacije kogarkoli. Ugotavljajo, da so njihove zadruge z zadrugami deleži in rezervnimi fondii stvarjale zadrugi kapital, ki nikdar ne beži preko meje, ampak ostane vezan na svoje člane, rodno grudo in državo; da so zadruge vedno in vestno izpolnjevale zakonske predpise in nosile vsa predpisana jim bremena ter nikdar niso stremele za nedovoljenimi sredstvi; da so zadruge edino le stremele za tem, da izločijo vse nepotrebne posrednike med producentom in konzumentom, ki so se po vojni doli v tako veliki meri pomnožili in živeli tako na račun producenta, kakor tudi na račun konzumenta; da so vplivale Nabavljalne zadruge gospodarsko vzgojno na stan drž. uslužbencev in ga navajale k štednji in kupovanju v gotovini in odvrčale le od prezadolževanja; da so bile zadruge hrbenica ostalim kulturnim in humanitarnim ustanovam drž. uslužbencev, katerim so pripomogle do priznane višine; da so ugodnosti, katere nudi država zadrugam drž. uslužbencev le majhen nadomestek za njihove nizke prejemke in pozivajo Zvezo Nabavljalnih zadrug v Beogradu, da tako javnosti kakor tudi kraljevi vladni dokažejo važno nalogo, katero izvajajo včlanjene Nabavljalne zadruge in apelirajo ponovno na drž. uslužbenec vseh panog dravske banovine, da se čim tesneje oklenejo svojih zadrug, ker s tem pomagajo sebi do gospodarske osamosvojitve in tudi narodu, katerega sestavni del so in hočejo ostati.

V Ljubljani, dne 23. oktobra 1932.

Osebnostne zadeve.

—i Premestitve učiteljstva. Z odlokom ministrstva prosvete so premeščeni naslednji učitelji(ce): Zorko Kotnik iz Vidma ob Savi v Kotlje, Bogdana Kotnik iz Gorice pri Mozirju v Kotlje, Vladimir Loparnik od Sv. Martina pri Vurbergu k Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji, Jožica Starec od Sv. Lenarta k Sv. Nedelji, Jožica Starec od Sv. Lenarta k Sv. Martinu pri Vurbergu, Danica Jurančič-Rojina iz Guštanja v Zabnicu, Marija Sapanek iz Narpelj v Maribor, Miroslav Čekada iz St. Jerneja na Sinji vrh, Karel Filipič iz Stalcerjev v Verdreng, Martina Pleskovič iz Gornjega grada k Sv. Marjeti pri Rimskih Toplicah, Marija Sevnik iz Kančevcev v Arčiče, Jakob Novak iz Dolnje Nemške vasi na Barje pri Ljubljani, Bogomila Kalan-Tevš iz Majšperga v Cerkli pri Kranju, Julija Pintar iz Repen k Sv. Kunigundi. — Učiteljska abiturientka Milana Velepč je postavljena za učiteljico v Borovnici.

—i Upokojitve učiteljev. Z odlokom ministrstva prosvete so upokojeni naslednji učitelji, odnosno učiteljice: Matej Jug v Novi vasi pri Rakeku, Otilija Jug v Novi vasi, Julija Povšnar v Kokri, Pavla Vanič v Krškem, Pavla Drnovšek v Sevnici, Anton Smerdelj v Ljubljani in Anton Čadež, veroučitelj v Ljubljani.

—i Premestitve na meščanskih šolah. Z odlokom ministra prosvete so premeščeni naslednji strokovni učitelji, odnosno učiteljice: Milena Zun v Viča v Zg. Šiško, Josip Stancer iz Ljutomer v Subotico, Maksimir Rožman iz Ljubljane v St. Vid nad Ljubljano, Neža Zadnik in Marija Kern iz Celja v Slov. Bistrico, Terezija Klinar k Rakeku v Bačko Topolo, Jerica Slapšak iz Ljubljane v Trzin, Palmira Fajdiga iz Ljubljane v St. Vid nad Ljubljano, Jožica Prekuh iz Ljubljane v Zgornjo Šiško, Felicita Labernik iz Ljubljane v Vel. Bečkerek, Dora Slapšak iz Ribnice v Subotico, Ignacij Mlačnik iz Celja v Maribor, Franc Jaušovec iz Celja v Vojnik, Bogumir Bačič v Viča v Novi Sad, Stane Medved iz Krškega v Erdevik, dunavska banovina, Avgust Petrišič iz St. Vida v Bačko Palanko,

Metod Škerjanec iz Trbovelj v Novi Sad, Alfred Kos iz Slovenjgradca v Bačko Palanko, Branko Rupnik iz Ljubljane v Novi Sad, Angela Lečnik iz Maribora v Vel. Kikind, Dragica Polaćek iz Brežic v Vel. Bečkerek, Marija Tičar iz Slov. Bistrice v Vel. Bečkerek in Marija Brandšteter iz Trbovelj v Vel. Kikind.

Učiteljski pravnik.

VAŽNO OBVESTILO ZA VSE UČITELJSTVO.

Da ne bo popraševanj in pisarjenja, sporočamo prizadetemu učiteljstvu, da se bo od tedaj razlikoval od razlike (§ 259 ur. zak. z dne 31. marca 1931.), ki jo imajo nekatere tovarišice in tovariši, 5% za prispevek v pokojninski sklad. Ta prispevek bo poračunan v decembru od 1. aprila 1931. do vstetega 1. decembra t. l. in se bo tudi odtegnil v decembru t. l. za omenjeni čas, če ne bo presegal 100 Din. Ako bo pa prispevek presegal naznačeno vsoto, se bo odtegnil v 2 ali tudi 3 do 4 obrokih.

Odtegljaj se računa zato, ker se vsteje tudi razlika v pokojnino. Iz tega sledi, da se ima plačati i od razlike prispevek za pokojninski sklad, ki je odmerjen, kakor je znano, na 5% od plače, položajne doklade in z novo določbo tudi od razlike po § 259 ur. zak. z dne 31. marca 1931.

—§ Razlika po § 259 ur. zak. se smatra kot sestavni del plače, ki je tudi osnova za odmero pokojnine, zato je odredilo državno računovodstvo s svojim aktom Br. 118.300 z dne 3. X. 1932., da se mora tudi od razlike plačati 5% prispevek za pokojninski sklad od 1. IV. 1931. dalje (razpis kralj. banske uprave IV. No. 16988/3 z dne 29. X. 1932.).

—§ Odgovor tov. A. A. iz A. pri Z. — Po § 263 ur. zak. iz leta 1931. ostanje uslužbenci ob napredovanju v višjo skupino ali višji period, povišek 1 leto na prejšnjih prejemkih. — Če vam je bil priznan s l. XI. 1931. prvi period, povišek v IX. skupini, vam pripadajo novi — višji prejemki od 1. XI. 1932. dalje. Ker pa gre prvi povišek v pokoj. sklad, dobite dejansko izplačan prvi obrok še-le 1. XII. 1932. Pomote torej ni!

Mladinska matica

—mm Z 10, seje MM (2. XI.). 1. Začne naj se reklama v »Učiteljskem tovarišu« za »Miklavževno noč«. Subskripcijski reklamni oglas z nekaterimi barvnimi slikami se razpošlje če mogoče še pred 15. novembrom kot priloga v »Učit. tovarišu«. Reklama za to knjigo naj se objavi tudi v »Sokolskem glasniku«. Obrnemo se tudi s posebnim pismom na vse slovenske sokolske župe s prošnjo, da se poslužujejo o priliki Miklavževih večerov in božične knjig Mladinske matice. — 2. Naročnikov »Našega roda« je okoli 18.800. — 3. Prihodnja številka »Našega roda« izide zopet na 32 straneh, tako da bo imela 4 strani več kot prva številka. — 4. Originalnih risb ilustratorjem ne bomo vračali. — 5. Za knjigo »Tesla in razvoj elektrotehnike« je dozdaj premalo prednaročil, ker bi pa bilo le škoda, da bi ta koristna knjiga ne izšla, se podaljša subskripcijski rok do 1. decembra t. l.

—mm Prihodnja številka »Našega roda« bo zelo zanimiva. Imela bo 4 strani več kot prva številka, pa tudi vsebinsko bo silno pestra. Velik del lista bo posvečen pokojnemu Milčinskemu. Razen zanimivega članka o njem prinese tudi nekaj pisem otrok, ki pričajo o ljubezni mladine do svojega najljubšega pisatelja in zadnji prispevek Milčinskega samega, ki ga je malo pred smrtjo poslal za »Naš rod«. Originalno sliko Milčinskega je narisal Niko Pirnat, ki je obenem tudi prav bogato ilustriral njegov zadnji prispevek. V ilustrativnem delu bodo v tej številki zelo zanimive tudi 4 lepe Jakčeve ilustracije. Tudi ves ostali del lista bo zelo bogat. Med pesniki se oglašajo tokrat ljubi znanci, ki že dolgo niso izpregovorili mladini, tako Alojzij Gradnik, Vida Tauferjeva in drugi.

—mm Malo o cenah o knjigah Mladinske matice prinaša tudi 2. številka »Vrtca«.

—mm Na kritike knjig MM piše F. Bevč: Kaj tako klaverna in diletantskega kot je slovenska kritika si je pač težko misliti, izjeme bi lahko našel na prstih ene roke. Treba jih je jemati s humorjem, a to je žalostno. Ne zavedajo se, da bi morali tudi oni nekaj znati in da bi morali biti sograditelji naše kulture. Pa nič! Bog z njimi!

—mm Za knjigo »Tesla in razvoj elektrotehnike« se do zdaj še ni prijavilo dovolj prednaročnikov. Javljeno pa je bilo, da knjiga izide le pri ugodnem poteku subskripcije. Knjiga bi tedaj ne mogla iziti. Ker pa je delo res temeljito potrebno, je sklenil odbor MM napraviti še zadnji poizkus in podaljšati subskripcijski rok še do 1. decembra t. l. Če se priklasi v tem času vsaj še 400 naročnikov, se knjiga izda. Pri pregledovanju dosedanjih naročil smo videli, da je knjigo naročilo le malo osnovnih šol. Res da ni za nižje razrede osnovnih šol, ker je pretežka, vendar pa bi lahko višje organizirane osnovne šole naročile vsaj po en izvod za šolsko knjižnico. Tudi meščanske šole so nabrale prav malo naročnikov in prav tako srednje šole. Le učiteljska so se odzvala z večjim številom. — Čermeleja knjiga je prvo delo te vrste pri nas; v dobi elektrike je tako delo prepotrebno. Opisuje nam življenje in delo največjega izumitelja na polju elektrotehnike. — Knjiga bo imela okrog 130 strani velikega formata, bo

tiskana na finejšem papirju in bo imela 60 slik. — Subskripcijska cena za kartonirane izvede je 26 Din, za vezane 32 Din. — Naročila sprejema Mladinska matica, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. — Tovariši, potrudite se, da knjiga lahko izide!

Šolski radio.

—r Program za VII. teden. V torek dne 15. novembra bo predaval g. Adam Milkovič: »Boka kotorska«. Razpored: 1. Z vlakom preko Zagreba, Sarajeva in Mostara v Ercegnovi. 2. S parnikom iz Ercegnovega mimo Tivata, Risana in Perasta ter pod visokim Lovčnom v Kotor. 3. V Kotoru. Pripravite zemljevide! I.—II. — V petek 18. novembra bo obravnaval g. Marjan Dobovšek temo: »Telovalba in sport«. Razpored: 1. Pojmi telovalbe in pojmi sporta. 2. O telovalbi: Njene dobre in slabe strani v telesnem in duševnem oziru. 3. O sportu; isto. 4. Telesni in duševni razvoj mladostnika (do 14. leta). Zakaj je zlasti mladini potrebno telesno udejstvovanje. 5. Kako naj se mladina udejstvuje v telovalbi in sportu (telovalne in sportne igre). 6. O igrah; — odnos mladine do igre. — Ker bo skušal gošpod predavatelj nekatere stvari objasniti s praktičnimi poskusi, zato naj učiteljstvo izbere po 3 do 4 učence oziroma učenke, ki bodo to izvajali. I.—II.

Stanovska organizacija JUJ iz društev:

Vabila:

= JUJ SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO V DOL. LENDAVI bo zborovalo dne 19. novembra ob 9. uri v Dolnji Lendavi.

Odbor.

Poročila:

JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO V LITJI. Zborovanja, v soboto dne 22. oktobra t. l., ki se je vršilo v dvorani »Krke« pri Mikliču v Ljubljani, se je udeležilo 80 članov. Nekateri so se zaradi raznih zadržkov opravičili, n. pr. tovariši, ki so rezervni oficirji iz višnjegorskega okraja so bili zaradi vojaških poslov zadržani.

Ob 9. je predsednik tov. Zupančič Jože pozdravil zborovalce, sreskega prosvetnega referenta tov. Ivana Bezeljaka in šolskega svetnika prof. g. Jože Krošla iz Ljubljane, nakar se je uvodoma spominjal prejšnjega popoldne umrlega prof. Antona Funtka, slovenskega pesnika, pisatelja in dramatika, zlasti pa nedagoškega delavca, ki je začel svojo kariero kot učitelj v našem srezu, in sicer v Litiji in Stični. Zborovalci so počastili spomin umrlega s toje in s slava klici.

Predavatelj g. prof. Jože Krošl se je dotaknil zanimivega vprašanja: učiteljstvo, kmečki stan, delovna šola in kmečke nadaljevalne šole. V pet četrti ure dolgem referatu je po dal obilico zdravih misli in nasvetov. Krošlovo predavanje, ki naj bi ga čulo vse naše učiteljstvo, zasluži objavo, in ga je poslušalstvo zanj iskreno nagradilo.

Situacijsko poročilo je podal tov. predsednik Zupančič. Omenil je 70-letnico smrti Antona Slomška, škofa in pedagoga, pisatelja Blažeta in Nežice. Poklonil se je ob 20-letnici kumanovske zmage vsem borcev, ki so s krvjo gradili pot našemu osvobođenju. V letošnjih velikih počitnicah je poteklo 100 let, odkar se je rodil v Stangi pri Litiji prof. Josip Marn, znani jezikoslovec. Zanimivo je, da je pisal Marn 30 let v naše glasilo »Učiteljski tovariš«. Svoje jezikoslovne spise je zbral ob koncu leta v ponatisku in ga je izdal pod imenom »Jezičnik«. Se današnjim jezikoslovcem so Jezičniki bogat vir znanstvenih podatkov. V zadnjem Jezičniku pa je zapisal Marn iskreno zahvalo učiteljstvu in njegovega listu, ter je dejal: ako bi ne bilo UT, bi ne bilo »Jezičnika«. Spominske proslave v Stangi v juliju se je udeležilo tudi naše društvo, urednik pa je v govoru proslavil pokojnika in je položil na spominsko ploščo lipov venec ovit v trobojnice.

Otvoritev prvega slovenskega učiteljskega doma v Mariboru bo velik dogodek za vse jugoslovnsko učiteljstvo. Povabil je vse tovarišice in tovariše k slavnostim v Maribor in h koncertu UPZ. Vožnja je četrtinska. Prečital in raztolmačil je nato še dole dopise glede raznih službenih zadev, Jugoslovnske učiteljske kreditne zadruge i. d. Tajništvo in blagajniško poročilo je podal tov. blagajnik Ivan Kopriva. Tajnik tov. Makso Kovačič se je zaradi težkega obolenja opravičil. Zbor je sprejel razne odborne predloge: Zborovanja se bodo vršila izmenoma tudi doma v srezu. Predavatelji naj bodo tudi iz vrst našega članstva. Prijavijo naj se odboru z navedbo teme. Mladinska matica, ta naša odlična literarna družba, ima v našem srezu 10 šol, ki ne prejemajo še nikakega izvoda. Za sreskega poverjenika MM je določen tov. Božo Černelč iz Zagorja. Ta bo pozval onih 10 šol k naročilu. Več šol litjskega sreza pa ima vzgledno številno družino naročnikov MM. To predvsem kaže, koder tov. šol. upravitelji in ostalo učiteljstvo smatrajo naročbo pri MM za merilo stanovske zavesti in poznaajo vrednost dobrega mladinskega berila zlasti pa še dobro knjigo kot vez med šolo in domom. Šole, koder imajo krajavnega poverjenika MM, ki pravočasno pobira naročnino, so v našem srezu pač na prvem mestu. V korist ljubljanskega Učiteljskega doma bo tov. Ela Kunstlerjeva s Poljska organizirala iz vrst našega članstva dramatični odsek in uprizorila igro. Ob koncu šolskega leta se bo priredila v Litiji sreska šolska razstava. Učitelji vrtnarji si zaradi izmenjave semenja in medsebojnega podpiranja ustanove kmetijski odsek, ki ga

prevzame tov. Kopriva. Banski nadzornik šol. vrtov g. Andrej Skulj pa bo priredil pomladni tečaj za učitelje-vrtnarje. Odbor je povabil vse neorganizirane učitelje našega okraja k pristopu. Vsaka šola naj izroča članatino ob prejemu plače, skupno za vse na istem zavodu nameščene.

Poročilo o ljubljanski banovinski skupščini je podal tov. Vinčo Okorn, šol. upravitelj iz Višnje gore, tov. Ela Kunstlerjeva pa je podala niz utisov z burne beogradske glavne skupščine. Obe poročili sta bili soglasno sprejeti.

Članstvo, ki se je ves čas vneto udeleževalo debate, je izneslo več samostojnih predlogov: tov. Okorn je navedel neskladnost šolskih knjig, ponatisnjenih v raznih izdajah. Tako imajo otroci v rokah čitanke, ki so izšle v štirih izdajah. Vrstni red posameznih sestavkov pa je povsod drugačen, deloma nadomeščen z novimi. Tov. Jevnikar iz St. Vida je ožigal majhen odstotek članstva, ki se ne udeležuje naših zborovanj. Niso v duhovnem kontaktu z organizacijo in so suhe veje na deblu JUJ. Ti so tudi povečini med onimi, ki ne plačujejo rednih mesečnih prispevkov in zadržujejo odborovo delovanje in mu povzročajo sitnosti. Ob splošni debati, ki so se je udeležili tov. Aničič Joško s Poljska, tov. Stegovec z Vač in drugi je bilo sklenjeno: Članarina se mora poravnati do 10. v mesecu. Kdor ne plača zaporedoma 2 meseca, in ne bo poravnal zneska do stavljenega roka, se izključi. Vsako zborovanje je obvezno za vse člane. Kdor se ne bo za vsak izostanek dovoljno opravičil, naj daruje prostovoljni znesek v korist stanovskega sklada (tov. Stegovec je predlagal 50 Din). Pri neopravičenih izostankarjih se bo odbor poslužil naročila zbora (opomin, svarilo, kazni, izključitev). Zatem je bilo rešenih še nekaj internih stanovskih vprašanj, nakar je bilo zborovanje zaključeno. Po skupnem kosilu pri Mikliču, ki sta se ga udeležila tudi gospod nadzornik Bezeljak in predavatelj gospod svetnik Krošl, smo si popoldne ogledali ljubljanski nebotičnik. Krasna stavba je v sončnem popoldnevu nudila mnogo zanimivosti. Inž. g. Kham je vodil ogledovalce poldrugo uro po stavbi od vrha pa do temeljev in je povsod strokovnjsko poljudno razmotrival zanimivosti iz modernega stavbarstva. Njemu, kakor tudi graditelju g. inž. Dimniku, ki je dovolil ogled stavbe — iskrena hvala! Zvečer si je 30 naših članov in članic ogledalo po znani vstopnici predstavo Strast pod brestii. Hvala uvidenju upravi Narodnega gledališča. Znižane vstopnice jim je preskrbel EO.

Predsednik: Zapisnikar:
Jože Zupančič. Kopriva Ivan, blagajnik.

+ JUJ SRESKO DRUŠTVO V PTUJU je zborovalo dne 15. oktobra v Ptuj ob prav dobri udeležbi članstva. Navzočih je bilo 106 članov, to je 70-19%.

Tov. predsednik je s pozdravom navzočim otvoril zborovanje. Dobrodošlico je izrekel novodošlih tovarišicam in tovarišem, pri srčno je čestital g. nadzorniku Cepudru, da je okrevljal od težke bolezni ter pozdravil oba g. nadzornika ptujkega sreza.

Prečitali so se došli dopisi. Otvoritvi Učiteljskega doma v Mariboru bo, po sklepu zborovalcev, prisostvoval ves odbor. Tov. predsednik animira navzoče za čim številnejšo udeležbo. Učiteljstvo želi za to priliko pouka prost dan.

Svoj izstop iz društva je javil član, ki je dopolnil svojo službeno dobo. Tov. predsednik pa izreče željo, naj bi tovariši, ki stopajo v pokoj, ostali še nadalje člani društva, če tudi za sedaj ne uživajo nikakih pravic, imajo le dolžnosti; upa, da se bo to, po izpremembi pravil, popravilo v toliko, da bodo tudi upokojeni lahko prevzemali funkcije v društvi.

Tov. Šterk poda izčrpano poročilo o pokrajinski skupščini v Ljubljani.

O glavni skupščini v Beogradu pa poroča tov. predsednik. Stanovski list je prinesel poročilo o tej skupščini, on je pa podal osebne utise, ki jih je dobil na tem zborovanju. Poudarjal je, da je vzrok neuspešnosti našega učiteljskega parlamenta že preje omenjeno učiteljstvo, da upokojeni učitelji v društvi in organizaciji nimajo nikakih pravic, le dolžnosti, drugič pa, da se bije gospodarski boj v organizaciji. Upa, da bodo prihodnje skupščine zopet za učiteljstvo dostojni parlament. Pojasnil je najvažnejše točke resolucije iz te skupščine. V debati, ki je sledila poročilu, so zlasti poudarjali težkoče, z nabitostjo naročnikov Mladinske matice. Izrekli so željo, da se naračanje potom Učiteljske gospodarske poslovalnice poenostavi. Spori učiteljstva naj se poravnava doma. Upravitelji naj ne izvajajo gotovih odlokov prestopa, učiteljstvo naj jih pa ne tolmači premalo resno. Glede kritik izdaj Mladinske matice se pa želi, da so objektivne.

Da se opremi Učiteljski dom v Mariboru, je treba precej kapitala, da se vsi izdatki krijejo, so se založile slike, ki naj bi jih šole kupovale. Na ogled so bile poslane tri. Naročila je sprejemal kar na zborovanju odposlanec Učiteljskega doma.

Tov. predsednik je zaključil zborovanje, ter otvoril občni zbor, ki je bil sklepčen. Sledila so poročila funkcionarjev. Tovarišica blagajničarka je zaradi vseobče štednje prihranila društvu prav čedno vsoto, tovarišica knjižničarka pa z izposojevalci knjig ni kar nič zadovoljna. Predsednik nadzorovalnega odbora tov. Šterk poda zopet prav izčrpano poročilo, ter predlaga tovarišici blagajničarki zahvalo in pohvalo za nje vestno delo, kar so navzoči z aplavzom konstatirali.

Sprejet je bil proračun za poslovno leto 1932/33. Društvo pristopi k Slov. Šol. Matici za l. 1933. Kdor pa hoče, lahko plača osebno naročnino za l. 1932. Pristopilo je društvo zopet k Slov. Šol. Matici, ker je članarina stara in ostane član institucije vse dotlej, da ostane le-ta pri tej naročnini.